

Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri*

Duygu Vefikuluçay Yılmaz**

Simge Zeyneloğlu***

Semra Kocaöz****

Sezer Kısa*****

Lale Taşkın*****

Kafiye Eroğlu*****

Özet

Amaç: Araştırma, Hacettepe Üniversitesi'nde lisans öğrenimine devam eden son sınıf öğrencilerinin çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Kesitsel tipte bir araştırmadır. Anket formu, 250 kız ve 198 erkek olmak üzere toplam 448 öğrenciye uygulanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik yaşamı ve aile yaşamı ile ilgili konularda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, önermelerin büyük bir çoğunluğunda cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p<0.05$) olduğu bulunmuştur.

Sonuç ve öneriler: Araştırmada çalışma yaşamı ve evlilik yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel görüşlere sahip oldukları, toplumsal yaşam ve aile yaşamı ile ilgili önermelerde ise kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları üniversite son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Üniversite eğitiminde toplumsal cinsiyet bakış açısına yönelik hala geleneksel görüşlere sahip olan öğrencilerin olması, aydın bireyler yetiştirmeyi hedefleyen üniversite eğitiminin bu hedefini tam anlamıyla gerçekleştiremediğini ve öğrencilere temel mesleki bilginin yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda duyarlılık kazandırılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet; cinsiyet rolleri; çalışma ve toplumsal yaşam; evlilik ve aile yaşamı; üniversite öğrencileri.

*Bu araştırma "IV. Uluslararası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresi"nde 2005 yılında sözel bildiri olarak sunulmuştur.

**Dr. Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, duyguulu@gmail.com

***Dr. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, simge@hacettepe.edu.tr

****Yrd.Doç.Dr. Niğde Üniversitesi Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu, semrakocaoz@gmail.com

*****Yrd.Doç.Dr. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, sezerkisa@gazi.edu.tr

*****Prof.Dr. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, laletaskin@hotmail.com

*****Prof.Dr. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, keroglu@hacettepe.edu.tr

Views on gender roles of university students

Abstract

Aim: This study was conducted with the aim to determine point of view of final-year university students at Hacettepe University on gender roles regarding work life, social life, marriage and family life.

Methods: This study is a cross-sectional study. The questionnaire was applied to a total of 448 students including 250 females and 198 males.

Results: The results of the study reveal that views of students on gender roles related to work life, social life, marriage and family life exhibit statistically significant differences among the sexes for most of the statements given.

Conclusions: It was identified that male students have more traditional views on gender roles related to work and marriage life. It was identified that female and male students have more egalitarian views on gender roles related to social and family life. The results of the study are important in that views on gender roles are revealed among most university students. The finding that university students still have a traditional perspective on social gender roles indicates that universities has failed to a certain degree in achieving its goal toward educating intellectual and open-minded individuals, and it reveals the need for sensitiveness in equality of gender roles besides the acquirement of professional knowledge.

Key words: Gender; gender roles; work and social life; marriage and family life; university students.

Giriş

İnsan hakları evrensel bildirisinde “tüm kadın ve erkekler ayrımcılığa uğramadan yaşama, sağlık, eğitim ve çalışma haklarından eşit olarak yararlanma hakkına sahiptirler” denilmektedir. Ancak geçmişten günümüze baktığımızda; toplumsal yaşamın birçok alanında erkeğe kadından daha fazla değer veren bir eşitsizlik modeli süregelmektedir. Bu eşitsizlik modeli özellikle çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı gibi alanlarda daha fazla göze çarpmaktadır (WHO, 1998). Bu alanlardaki eşitsizliklerin kadınların toplumsal statülerini olumsuz yönde etkilemesinin önüne geçilmesinin gerekliliği ilk defa 1995 yılında Pekin’de yapılan 4. Dünya Kadın Konferansı’nda ele alınmıştır. Bu konferansta kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için toplumsal cinsiyet bakış açısının tüm program ve politikalara yerleştirilmesinin gerekliliği ortaya konmuştur (WHO, 1998; KSSGM, 2001).

Literatürde toplumsal cinsiyet kavramı, kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özellikleri, rol ve sorumlulukları olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle toplumsal cinsiyet kavramının tanımında biyolojik farklılıklar değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili değerler, beklentiler, yargılar ve roller bulunmaktadır (Dökmen, 2004; Bhasin, 2003; Akın ve Demirel, 2003; Kottak, 2002; Staggenborg, 1998). Toplumsal cinsiyet kavramının içinde barındırdığı kavramlardan birisi de toplumsal cinsiyet rolleridir. Toplumsal cinsiyet rolleri; geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet rolü; kültürel olarak kadına ve erkeğe uygun görülen kişilik özellikleri ve davranışları (rolleri) içermektedir (Dökmen, 2004).

Literatüre göre (Dökmen, 2004; Bhasin, 2003; Staggenborg, 1998; Basow, 1992) toplumsal cinsiyet rolleri, kadın ve erkeğin özellikle çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamındaki rollerinde belirgin farklılıklar göstermektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin çalışma yaşamına ilişkin yansımaları incelendiğinde; kadınlara statüsü ve ücreti daha düşük işlerde çalışma, çalışmak için eşlerinden izin almaları gibi roller uygun görülmektedir. Toplumsal yaşamda; kadınların akşamları tek başına sokağa çıkmamaları, kadınların yalnız yaşamamaları gibi yargılar bulunmaktadır. Aile yaşamına bakıldığında; kadınlardan eşlerinden şiddet görüyorlarsa bu durumu saklamaları, ev içinde çocuk bakımı, temizlik gibi işlerle ilgilenmeleri beklenmektedir. Evlilik yaşamında ise kadına; evlenmeden cinsel ilişkide bulunmaması, erkek çocuk doğurarak statüsünü yükseltmesi gibi roller yüklenmiştir. Erkeklerle ise bu alanlarda kadınlara ilişkin belirlenen rollerin tam tersi roller

yüklenmektedir (Dökmen, 2004; Bhasin, 2003; Çelebi, 1997; Şenel-Akgün, 1993; Kimberly ve Mahaffy, 2002; Atlı ve Özvarış, 1998). Bunun sonucunda kamusal alanda çalışma ve politika doğal olarak erkek; ev işleri ve aile ile ilgili özel alanlar kadın işi olarak benimsenip kabul görmüştür (Akın ve Demirel, 2003).

Çalışma, aile, evlilik yaşamı ve toplumsal yaşam alanlarına ilişkin yukarıda sayılan ayrımcılıklar ise, kadınların toplumsal statüsünü olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle kadınlar toplum içerisinde istenilen statüye ulaşamamış ve çoğunluğu birçok alanda erkeklerin gerisinde kalmış ve cinsiyetler arası bir eşitsizlik ortaya çıkmıştır. Ancak günümüzde kadının eğitim düzeyinin yükseldiği ve çalışma yaşamına girdiği toplumlarda kadın ve erkeklerin üstlendiği geleneksel roller kadın lehine değişmeye başlamıştır (Attanapola, 2003).

Eğitim düzeyinin yükselmesi özellikle üniversite düzeyi, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine çağdaş bir bakış açısı kazandırmakta, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ve hakkaniyetin kadın lehine belirleyicisi olmaktadır. Bunun yanında kadın ve erkekler arasında sosyal yaşamda eşitliğin sağlanması ve kadının toplumsal statüsünün yükseltilmesi için toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin toplumun bilinçlendirilmesi ve topluma duyarlılık kazandırılması son derece önemlidir. Bu nedenle öncelikle toplumun toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Çoğunluğu geleneksel bir yapıya sahip olan toplumumuzda özellikle çalışma, aile, evlilik yaşamı ve toplumsal yaşam alanlarına ilişkin kadına ve erkeğe yüklenen rollerin, üniversite öğrencileri açısından nasıl bir anlam taşıdığına araştırılmasının son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

Literatürde (Kimberly ve Mahaffy, 2002; Rosenkrantz ve ark, 1986; Trommsdorff ve Iwawaki, 1989; Keith ve Jacqueline, 2002) lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve geleneksel olmayan algılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; öğrencilere “kadının temel görevi eve ve aileye bakmaktır”, “evin reisi erkek olmalıdır”, “ailenin geçimini sağlamak erkeğin sorumluluğunda olmalıdır” vb. gibi toplumsal cinsiyet rollerini içeren ifadeler yöneltilmiştir. Araştırmaların sonucunda öğrencilerin cinsiyet rolleri konusunda geleneksel rolleri benimsedikleri belirlenmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha az geleneksel rollere sahip oldukları da saptanmıştır.

Ülkemizde ise üniversite öğrencilerinin geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda; erkek öğrencilerin, kız öğrencilere

göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir (Aşılı, 2001; Güvenç, 1996; Vefikuluçay ve ark, 2007).

Erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel bakış açıları toplumda kadınların statüsünü olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle günümüzde kadınlar, toplum içerisinde istenilen statüye ulaşamamıştır ve erkeklerin gerisinde kalmıştır. Oysa dünyada refah ve barışın sağlanması, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi ve kadının toplumsal statüsünün artırılabilmesi için sosyal yaşamın her alanına kadınların erkeklerle eşit bir biçimde katılımının sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle toplumda kadına ve erkeğe yüklenen bu rollerin, üniversite öğrencileri açısından nasıl bir anlam taşıdığına araştırılması, aydın bireyler yetiştirmeyi hedefleyen üniversitelerde, öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki görüşlerini ortaya çıkarması bakımından anlamlı olacaktır. Ayrıca gençlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri belirlenerek, gelecek neslin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri eşitlikçi bir biçimde şekillendirilebilir.

Araştırma, Hacettepe Üniversitesi'nde lisans öğrenimine devam eden son sınıf öğrencilerinin çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirleyerek, üniversite eğitim yaşantısına konuyla ilişkili öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada kız ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri karşılaştırıldığı için araştırma bulgularının; i- üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri eşitlikçi mi geleneksel mi? ii- kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri ile erkek öğrencilerin görüşleri arasında fark var mı? sorularına da cevap vermesi beklenmektedir.

Araştırma Hipotezleri:

1. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi görüşe sahip olmaları beklenmektedir.
2. Kız ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri arasında fark olmaması beklenmektedir.

Materyal ve Yöntem

Araştırma, Hacettepe Üniversitesi'ne bağlı Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Çocuk Gelişimi Bölümü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Fizik, Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü ve İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Sağlık İdaresi Bölümü'nde lisans öğrenimine devam eden son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Kesitsel tipte bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini bu

fakültelerin son sınıfında lisans öğrenimi gören toplam 1203 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem büyüklüğünü saptamada her iki cinsiyet için “Evrendeki Birey Sayısı Bilinen Örneklem Genişliği Formülü” kullanılmıştır. Örneklem seçiminde; araştırmanın evrenini oluşturan fakültelerden “Tabakalı Örneklem Yöntemi” ile her fakülteden kaç kız ve kaç erkek öğrencinin örnekleme alınacağı belirlenmiştir. Belirlenen kız ve erkek öğrenciler sınıf listelerine göre sıralanmış ve “Basit Tesadüfi Sayılar Tablosu” kullanılarak, 258 kız ve 201 erkek olmak üzere toplam 459 öğrenci seçilmiştir. Anket formu 8 Mayıs–9 Haziran 2004 tarihlerinde 250 kız ve 198 erkek olmak üzere 448 öğrenciye uygulanmıştır. 8 kız ve 13 erkek öğrenciye ulaşılamamıştır.

Araştırmanın verileri literatür taranarak hazırlanan anket formu aracılığı ile toplanmıştır (WHO, 1998; Atlı ve Özvarış, 1998; İnanç, 2003; KSSGM, 1996; Gönüllü ve İçli, 2001; Dermen, 2004). Anket formunun ilk bölümünde öğrencilerin tanımlayıcı bilgilerini içeren sorular, ikinci bölümünde ise öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik üç aşamalı (katılıyor, katılmıyor, kararsız) 15 adet önerme bulunmaktadır. Bu önermeler çalışma yaşamı (dört önerme), toplumsal yaşam (beş önerme), evlilik yaşamı (üç önerme) ve aile yaşamına (üç önerme) ilişkin önermelerden oluşmaktadır. Anket formu uygulanmadan önce öğrencilere araştırmanın amacına ilişkin bilgi verilerek sözel izin alınmış ve anket formu dağıtılarak öğrencilerin bireysel olarak doldurmaları sağlanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, SPSS 11 (Statistical packet for Social Sciences for Windows 11) paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin önermelerle ilgili görüşleri için tanımlayıcı istatistikler hesaplanmış ve ki-kare testi ile karşılaştırmalar yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo demografik özellikleri incelendiğinde, öğrencilerin yaş ortalamasının 23.7 olduğu, kız öğrencilerin %85.9’unun ve erkek öğrencilerin %71’inin 20-24 yaş arasında bulunduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerin %86.4’ü ve erkek öğrencilerin %89.7’si bekarıdır. Kız öğrencilerin %36.8’inin ve erkek öğrencilerin %33.8’inin düz lise mezunu olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre “Çalışma Yaşamı” ve “Toplumsal Yaşam” ile İlgili Önermelere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

“Çalışma Yaşamı” ile İlgili Önermeler	Cinsiyet	Katılıyor		Katılmıyor		Kararsız		Toplam		p
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Kadın, kocasından izin almadan çalışmamalıdır.	Erkek	87	45.3	89	46.4	16	8.3	192	100.0	0.001
	Kız	16	6.4	218	87.6	15	6.0	249	100.0	
Kocasız zengin ise kadının çalışmasına gerek yoktur.	Erkek	36	18.7	133	69.3	23	12.0	192	100.0	0.001
	Kız	10	4.1	233	94.3	4	1.6	247	100.0	
Çalışma yaşamında aynı statüde çalışan kadın ve erkekler arasında terfilerde erkeğe öncelik verilmesi normaldir.	Erkek	21	11.0	150	79.0	19	10.0	190	100.0	0.001
	Kız	1	0.4	243	99.2	1	0.4	245	100.0	
Siyaset daha çok erkeklerin işidir.	Erkek	51	26.4	122	63.2	20	10.4	193	100.0	0.001
	Kız	13	5.3	217	88.9	14	5.8	24	100.0	
“Toplumsal Yaşam” ile İlgili Önermeler										
Ailenin ekonomik durumu iyi değilse, sadece erkek çocuk okutulmalıdır.	Erkek	11	5.7	153	90.1	8	4.2	192	100.0	0.001
	Kız	2	0.8	245	98.4	2	0.8	249	100.0	
Dul, boşanmış, eşi ölmüş kadınların yalnız yaşamaları doğru değildir.	Erkek	28	14.5	137	71.0	28	14.5	193	100.0	0.001
	Kız	9	3.6	229	92.8	9	3.6	247	100.0	
Kadınların akşamları tek başına sokağa çıkması doğru değildir.	Erkek	59	30.4	97	50.0	38	19.6	194	100.0	0.001
	Kız	8	3.3	221	90.9	14	5.8	243	100.0	
Gebelikten korunmak temel olarak kadının sorumluluğunda olmalıdır.	Erkek	10	5.2	177	91.2	7	3.6	194	100.0	0.001
	Kız	2	0.8	243	98.0	3	1.2	248	100.0	
Kadın hastalar erkek doktora muayene olmamalıdır.	Erkek	18	9.2	158	81.1	19	9.7	195	100.0	0.001
	Kız	11	4.5	231	93.9	4	1.6	246	100.0	

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre çalışma yaşamı ve toplumsal yaşam ile ilgili önermelere ilişkin görüşleri yer almaktadır. “Kadın kocasından izin almadan çalışmamalıdır” önermesine kız öğrencilerin %87.6’sı katılmadığını ifade ederken; erkeklerin yarıya yakını katıldığını (%45.3) belirtmişlerdir. “Kocasız zengin ise kadının çalışmasına gerek yoktur” önermesine kız öğrencilerin %94.3’ü ve erkek öğrencilerin %69.3’ü katılmadığını ifade etmişlerdir. Bu önermeye erkek öğrencilerin %18.7’sinin katıldıklarını belirtmeleri önemli bir bulgudur. “Çalışma yaşamında aynı statüde çalışan kadın ve erkekler arasında terfilerde erkeğe öncelik verilmesi normaldir” önermesine kız öğrencilerin tamamına yakını (%99.2), erkek öğrencilerin ise %79’u katılmadığını ifade

ederlerken, erkek öğrencilerin %11 gibi önemli bir kısmı bu önermeye katıldıklarını ifade etmişlerdir. “Siyaset daha çok erkeklerin işidir” önermesine kız öğrencilerin %88.9’u, erkeklerin ise %63.2’si katılmadıklarını belirtirlerken, erkek öğrencilerin %26.4’ü katıldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet konusunda çalışma yaşamı ile ilgili tüm önermelerde cinsiyetler arası fark istatistiksel olarak anlamlı ($p<0.05$) bulunmuştur.

Siyaset daha çok erkeklerin işidir” önermesine erkek öğrencilerin %26.4’ü katıldıklarını ifade etmişlerdir. “Ailenin ekonomik durumu iyi değilse sadece erkek çocuk okutulmalıdır” önermesine kız ve erkek öğrencilerin büyük bir çoğunluğu katılmadıklarını (kız: %98.4, erkek: %90.1) belirtmişlerdir. “Dul, boşanmış, eşi ölmüş kadınların yalnız yaşamaları doğru değildir” önermesine erkek öğrencilerin %14.5’inin katıldıklarını ifade etmeleri önemli bir bulgudur. Ayrıca “kadınların akşamları tek başına sokağa çıkması doğru değildir” önermesine de erkek öğrencilerin %30.4’ü katıldıklarını ifade etmişlerdir. “Gebelikten korunmak temel olarak kadının sorumluluğunda olmalıdır” önermesine kız ve erkek öğrencilerin büyük bir bölümü katılmadıklarını (kız: %98, erkek: %91.2) belirtmişlerdir. Ayrıca “kadın hastalar erkek doktora muayene olmamalıdır” önermesine erkek öğrencilerin %9.2’sinin katıldıklarını belirttikleri saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet konusunda çalışma yaşamı ve toplumsal yaşam ile ilgili tüm önermelerde, kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p<0.05$) bulunmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre “Evlilik Yaşamı” ve “Aile Yaşamı” ile İlgili Önermelere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

“Evlilik Yaşamı” ile İlgili Önermeler	Cinsiyet	Katılıyor		Katılmıyor		Kararsız		Toplam		p
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Evlilikte erkeğin boyu kadından daha kısa olmamalıdır.	Erkek	78	41.5	89	47.3	21	11.2	188	100.0	0.259
	Kadın	83	34.0	127	52.1	34	13.9	244	100.0	
Evlili bir erkeğin karısını aldatması normaldir.	Erkek	14	7.2	158	81.4	22	11.3	194	100.0	0.001
	Kadın	4	1.6	239	97.2	3	1.2	246	100.0	
Bir erkeğin evleneceği kadının mutlaka bakire olması gerekir.	Erkek	83	43.2	85	44.3	24	12.5	192	100.0	0.001
	Kadın	30	12.2	202	82.1	14	5.7	246	100.0	
“Aile Yaşamı” ile İlgili Önermeler										
Aileden kalan mirastan sadece erkek çocuklarının yararlanma hakkı olmalıdır.	Erkek	8	4.2	173	90.1	11	5.7	192	100.0	0.001
	Kadın	5	2.1	235	97.5	1	0.4	241	100.0	
Kadın hak ediyorsa kocası ona şiddet uygulayabilir.	Erkek	25	13.2	152	80.0	13	6.8	190	100.0	0.001
	Kadın	7	2.9	236	97.1	-	-	243	100.0	
Kadın eşinden dayak yiyorsa bu durumu herkesten saklamalıdır.	Erkek	13	6.8	156	82.1	21	11.1	190	100.0	0.001
	Kadın	5	2.1	237	96.7	3	1.2	245	100.0	

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre evlilik yaşamı ve aile yaşamı ile ilgili önermelere ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. “Evlilikte erkeğin boyu kadından daha kısa olmamalıdır” önermesine kız öğrencilerin %34’ü, erkek öğrencilerin ise %41.5’i katıldıklarını ifade etmişlerdir. “Evlili bir erkeğin karısını aldatması normaldir” önermesine erkek öğrencilerin %7.2’sinin katıldıklarını belirtmeleri önemli bir bulgudur. “Bir erkeğin evleneceği kadının mutlaka bakire olması gerekir” önermesine erkek öğrencilerin %43.2 gibi önemli bir bölümünün katıldıklarını ifade ettikleri saptanmıştır. “Aileden kalan mirastan sadece erkek çocuklarının yararlanma hakkı olmalıdır” önermesine kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu katılmadıklarını (kız: %97.5, erkek: %90.1) belirtmişlerdir. “Ailede evin reisi erkek olmalıdır” önermesine erkek öğrencilerin %56.0’sının katıldıklarını belirtmeleri dikkat çekici bir bulgudur. “Ailede ev işlerinin sorumluluğu kadına ait olmalıdır” önermesine erkek öğrencilerin %40.1’inin katıldıklarını ifade etmişlerdir. “Kadın hak ediyorsa kocası ona şiddet uygulayabilir” önermesine erkek öğrencilerin %13.2’si

katıldıklarını belirtmişlerdir. “Kadın eşinden dayak yiyorsa bu durumu herkesten saklamalıdır” önermesine kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu katılmadıklarını (kız: %96.7, erkek: %82.1) ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet konusunda evlilik yaşamı ilgili önermelerde kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak “evlilikte erkeğin boyu kadından daha kısa olmamalıdır” önermesi dışındaki tüm önermelerde anlamlı fark ($p<0.05$) bulunmuştur. Aile yaşamı ile ilgili tüm önermelerde, kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ($p<0.05$) bulunmuştur.

Tartışma

Literatürde “toplumsal cinsiyet eşitliği” yasalar önünde kadın ve erkeğe eşit davranılması, aile ve toplum içinde kadın ve erkeğin kaynaklardan, fırsatlardan ve hizmetlerden eşit olarak yararlanmaları olarak tanımlanmaktadır (WHO, 1998; Demirel, 2007). Ancak bugün dünya nüfusunun yarıdan fazlasını ve çalışan nüfusun üçte birini oluşturan kadınlar; dünya gelirinin onda birine, yeryüzü malvarlığının ise sadece yüzde birine sahiptirler (WHO, 1998; Akın ve Demirel, 2003). Kadının toplumsal statüsü ile doğrudan ilgili olan bu durum, kadınların her alandaki insan haklarından erkeklerle eşit ölçüde yararlanmalarını engellemektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine dayalı eşitsizlik toplumun her kesiminde kadın ve erkek arasındaki ilişkileri ve toplumsal cinsiyet rollerini belirlemektedir (Dökmen, 2004; Bhasin, 2003; Dökmen, 1996; HÜKSAM, 2003).

Araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı olmak üzere dört alanda incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre çalışma yaşamı ve toplumsal yaşam ile ilgili önermelere ilişkin görüşlerinin dağılımına bakıldığında, tüm önermelerde kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p<0.05$) bulunmuştur. Çalışma yaşamı ile ilgili önermelerde erkek öğrencilerin, kadının çalışma yaşamına katılımına ilişkin görüşlerinin cinsiyet ayrımcılığını destekler nitelikte olduğu dikkati çekmektedir (Tablo 1). Vefikuluçay ve arkadaşlarının Kafkas Üniversitesi’nde lisans öğrenimi gören son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açılarını belirledikleri çalışmaya göre, çalışma yaşamına ilişkin aynı önermelerde erkek öğrencilerin geleneksel bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir (Vefikuluçay ve ark, 2007). Bu bulgular araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Erkeklerin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sahip olmalarının nedeni, bu yargıların kendi yararlarına olmasına ve bu durumun toplum tarafından destek görmesine bağlı olabilir. Bunun yanında Türkiye’nin kadınla ilgili sözleşmelere imza atması

ile Kadının Statüsü Sorunları Genel Müdürlüğü'nün kurulması, kadınla ilgili dernek ve kurumların sayısının artması, kadınların çalışma hayatına daha fazla katılmaları, feminist hareketlerin 1990'lı yıllardan sonra yoğunlaşması gibi nedenlerle kadınlar çalışma hayatına daha fazla girmeye başlamış, ancak hala istenilen düzeye ulaşamamıştır. Ülke genelinde toplam nüfusun işgücüne katılım oranı % 48.7 olup, bu oran erkeklerde % 70.1 ve kadınlarda % 27.4'tür (<http://www.die.gov.tr>). Türkiye Nüfus ve Sağlık araştırmasına göre, üreme çağındaki kadınların % 58.3'ü halen çalışmamaktadır. Çalışanların arasında da her on kadından altısında geliri hane halkı harcamalarına ya hiç katkıda bulunmamakta ya da yarısından azını karşılamaktadır (TNSA, 2003). Toplumdaki toplumsal cinsiyet rollerine uygun olarak kadınlara hemşirelik, öğretmenlik gibi meslekler yakıştırılırken, erkeklerin daha çok fiziksel güç gerektiren işlerde çalışmaları gerektiği vurgulanmaktadır (Çelebi, 1997; Gümüşoğlu, 2004). Gönüllü ve İçli'nin yaptığı çalışmada kadınlar, kız çocukları için en uygun meslekleri öğretmenlik, devlet memurluğu olarak belirtirken; erkek çocukları için daha çok fiziksel güç, zeka ya da daha uzun saatler çalışmasını gerektiren mühendislik, avukatlık, doktorluk gibi meslekleri seçmişlerdir (Gönüllü ve İçli, 2001).

Kız öğrencilerin büyük çoğunluğu “siyaset daha çok erkeklerin işidir” önermesine katılmayarak siyasetin sadece erkeklerin işi olmadığını, kadınların siyasette daha aktif rol alması gerektiğini belirtmişlerdir (Tablo 1). Vefikuluçay ve arkadaşlarının çalışmasında da benzer sonuç bulunmuştur (Vefikuluçay ve ark, 2007). Türkiye'de kadınlar 1930 yılında belediye seçimlerinde, 1934 yılında milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını elde etmişlerdir. Bu tarihten önce kadınların milletvekili seçme ve seçilme hakkının bulunduğu ülke sayısı 28, fiilen milletvekili seçildiği ülke sayısı ise 17'dir. Böyle olmasına rağmen Türkiye siyasete kadın katılımında diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, en düşük düzeye sahip ülkelerden birisidir. Örneğin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki kadın milletvekili oranı halen % 4.4 iken, İran'da bu oran % 4.1, Mısır'da % 2.4, Nijerya'da % 3.3 düzeyindedir (<http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/kitaplar/isteturkiye>).

Cinsiyete dayalı eşitsizliklerin en yoğun yaşandığı alanlardan bir diğeri toplumsal yaşamdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre toplumsal yaşam ile ilgili önermelere ilişkin görüşlerinin dağılımına bakıldığında, toplumda kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin önermelerde erkek öğrencilerin eşitlikçi bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir. “Ailenin ekonomik durumu iyi değilse sadece erkek çocuk okutulmalıdır” önermesine katılmayan öğrencilerin oranı oldukça yüksektir (kız: %98.4,

erkek: %90.1) (Tablo 1). Vefikuluçay ve arkadaşlarının yaptığı çalışmaya göre, aynı önermeye öğrencilerin çoğunluğu katılmadıklarını (kız: %95.1 erkek: %75.2) belirtmişlerdir (Vefikuluçay ve ark, 2007). Her iki çalışmada da öğrencilerin önemli bir çoğunluğu kız ve erkek arasında eğitim hakkının eşit olması gerektiği görüşündedir. Ancak Türkiye’de eğitim alanındaki rakamlar bu sonucu destekler nitelikte değildir. Eğitim her Türk vatandaşı için sunulan zorunlu ve yasal bir hak olmakla birlikte, ülkemizde 2003 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması’na (TNSA) göre, halen üreme çağındaki kadınların sadece %62’si ilköğretimin birinci basamağını oluşturan beş yıllık eğitimi tamamlamıştır. Erkeklerde ise bu oran %77’dir. Ayrıca, ilkokuldan sonra eğitimin her kademesinde kız çocuklarının okullaşma oranı erkeklerin çok gerisindedir (TNSA, 2003).

Araştırmada “dul, boşanmış, eşi ölmüş kadınların yalnız yaşamaları doğru değildir” önermesine ilişkin kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir. “Kadınların akşamları tek başına sokağa çıkması doğru değildir” önermesine yaklaşık her üç erkek öğrenciden birinin katıldıklarını ifade etmeleri dikkat çekici bir bulgudur (Tablo 1). Vefikuluçay ve arkadaşlarının çalışmasında ise, aynı önermelere ilişkin erkek öğrencilerin geleneksel bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır (Vefikuluçay ve ark, 2007). Bu sonuçlar Hacettepe Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi görüşlere sahip olduklarını düşündürmektedir. Kadın cinselliği ve kadının sıkı bir biçimde denetlenmesi Türk toplumunda olduğu gibi ataerkil toplumların ayırt edici özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır (Kardam, 2004). Erkeğin kendisinin ve ailesinin onurunu korumak için aktif bir rol alması beklenirken, kadından saflığını (bekaretini) koruması ve çocuklarına iyi bir anne olabilmesi beklenmektedir (Gönüllü ve İçli, 2001).

Kız ve erkek öğrencilerin büyük çoğunluğunun “gebelikten korunmak temel olarak kadının sorumluluğunda olmalıdır” önermesine katılmamaları, aile planlaması yöntemlerini kullanmada kadın ve erkeğin eşit rol üstlenmeleri gerektiği bilincinde olduklarını göstermektedir. “Kadın hastalar erkek doktora muayene olmamalıdır” önermesine ilişkin kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 1). Vefikuluçay ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da aynı önermelere ilişkin kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır (Vefikuluçay ve ark, 2007). Yangın’ın yaptığı çalışmada, gebe kadınların %69.2’si kadın doktora muayene olmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada gebe kadınların %7.6’sının eşinin ısrarı nedeniyle kadın doktora gittiklerini ifade etmesi kadınların bu görüşleri üzerinde erkeklerinde yaptırım

gücünün etkili olabileceğini göstermektedir (Yangın, 2004). Türk toplumunda kadınların dini görüşleri, mahremiyet ve utanma duygusu gibi nedenlerle kadın doktora muayene olmak eğilimleri olmasına rağmen, bu araştırmada hem erkek hem de kız öğrencilerin çoğunluğunun kadın hastaların erkek doktor tarafından da muayene edilebileceğini belirtmesi olumlu bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre evlilik yaşamı ile ilgili önermelere ilişkin bakış açıları incelendiğinde, “evlilikte erkeğin boyu kadından daha kısa olmamalıdır” önermesi dışındaki tüm önermelerde kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p < 0.05$) bulunmuştur. “Bir erkeğin evleneceği kadının mutlaka bakire olması gerekir” önermesine ilişkin erkek öğrencilerin geleneksel bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 2). Vefikuluçay ve arkadaşlarının çalışmasında aynı önermeye ilişkin bulgular benzerlik göstermektedir (Vefikuluçay ve ark, 2007). Ayrıca araştırma sonuçlarıyla uyumlu olarak, Dilbaz’ın 400 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada “evlendiğiniz bayanda bekaret arar mısınız?” sorusuna öğrencilerin % 85’i evet cevabını vermiştir (Dilbaz, 1992). Öztürk’ün 500 üniversite öğrencisi üzerinde aynı konuda yaptığı araştırmada da öğrencilerin % 55’inin evlenecekleri bayanda bekaretin önemli olduğunu belirttikleri saptanmıştır (Öztürk, 1998). Yine Kömürcü’nün yaptığı bir araştırmada (Kömürcü, 1992) ebe ve hemşirelerin % 66’sının ve Gürsoy’un araştırmasına (Gürsoy, 2004) katılan ebe ve hemşirelerin ise % 56’sının bekaretin önemli olduğunu belirttikleri bulunmuştur. Toplumun ahlak yapısı ve değer yargılarına göre kadınlar için evlilik öncesi cinsel birliktelik kabul edilmez bir davranıştır (Gönüllü ve İçli, 2001; Cindoğdu, 1993). Kabul gören davranış ise kadının evlenene kadar bekaretini korumasıdır. Kadınlar için evlilik öncesi cinsel birlikteliğin kabul görmediği toplumlarda erkekler için cinsel özgürlük vardır. Halk arasında “erkeğin elinin kiridir, yıkayınca geçer” ya da “erkek adam aldatır” şeklindeki ifadeler toplumsal kabulün göstergesidir. Böylece kadının namus ve şerefi erkekler tarafından kontrol edilen ve denetlenen aynı zamanda erkeğin toplumsal konumunu belirleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Öztürk, 1998; Fidan, 2005). Kız ve erkek çocukların yetiştirilmeleri sırasında ve her türlü eğitimlerinde, namusun cinsellikle eş tutulması, kadına ait bir kavram olarak algılanması ve kabul görmesi önem taşımaktadır.

“Evli bir erkeğin karısını aldatması normaldir” önermesine kız ve erkek öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında istatistiksel fark olmasına rağmen, kız ve erkek öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu önermeye ilişkin eşitlikçi bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir

(Tablo 2). Vefikuluçay ve arkadaşlarının çalışmasında aynı önermeye ilişkin bulgular benzerlik göstermektedir (Vefikuluçay ve ark, 2007). Cinsiyetler arası bu fark ataerkil geleneklerin ağır bastığı Türk toplumunda, cinsiyetler arasında erkek egemenliği ile ilgili görüşlerin üniversite öğrencilerinde hala yaygın olduğunu göstermesi bakımından anlamlıdır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre aile yaşamı ile ilgili önermelere ilişkin bakış açıları incelendiğinde, kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p<0.05$) bulunmuştur. Araştırmada erkek öğrencilerin %13.2'sinin kadına kocası tarafından şiddet uygulanabileceği görüşüne sahip olması düşündürücü bir bulgudur (Tablo 2). 2003 TNSA'nın sonuçlarına göre, çalışmaya katılan kadınların %39'u "kadın hak ediyorsa kocasından dayak yiyebilir" görüşüne sahiptir (TNSA, 2003). "Kadın eşinden dayak yiyorsa bu durumu herkesten saklamalıdır" önermesine ilişkin kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 2). Vefikuluçay ve arkadaşlarının çalışmasında ise, aynı önermelere ilişkin kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir (Vefikuluçay ve ark, 2007). Şiddet evde, sokakta, işyerinde ve okulda kısaca her ortamda ve konumda yaşanan önemli bir sorundur. Gelişmiş ve gelişmemiş toplumlarda pek çok kadın bu sorundan etkilenmektedir. Ülkemizde kadına yönelik şiddet yaygın olmakla birlikte görünür değildir. Çünkü töreler ve geleneksel nedenlerle gerçek rakamlara ulaşamamasına rağmen kayıtlı verilere göre kadınların %58'i dayığa maruz kalmaktadır (<http://www.huksam.hacettepe.edu.tr>). Türkiye'nin başkenti Ankara'da yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, aile içinde asıl şiddet kurbanlarının kadın ve çocuklar (%45.6) oldukları belirtilmektedir. Şiddet uygulayıcısı olarak da özellikle erkekler (%54.2) gösterilmektedir. Bu bulgular yalnızca ailede yaşanan gerçek olayların aktarılmasına değil görüşülen kişilerin fikir ve gözlemlerine de dayanılarak elde edilmiştir (Rittersberger-Tılıç, 1997). Aile yaşamına ilişkin önermelere verilen cevaplar Türk toplumunun özelliğini yansıtmaktadır. Türk toplumunda erkekler kendisini, ailede gücün ve iktidarın sahibi olarak görmektedirler. Kadınlar ise çoğunlukla bu güç ilişkisini kabul ederek, kendilerine uygulanan şiddete karşı sessiz kalmaktadırlar.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tüm görüşleri incelendiğinde; çalışma ve evlilik yaşamına ilişkin erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha geleneksel görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Toplumsal yaşam ve aile yaşamı ile

ilgili önermeleri değerlendirdiğimizde; kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi görüşlere sahip oldukları göze çarpmaktadır.

Araştırmanın sonuçları üniversite son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerini ortaya koymasından dolayı ayrı bir önem taşımaktadır. Aydın bireyler yetiştirmeyi hedeflemiş olan üniversite eğitiminde toplumsal cinsiyet bakış açısına yönelik geleneksel görüşlere sahip olan kız ve erkek öğrencilerin olması, üniversite eğitiminin bu hedefini tam anlamıyla gerçekleştirmediğini göstermesi bakımından düşündürücüdür.

Bunun yanında gelenekselleşmiş ataerkil ilişki biçimlerinin bugünden yarına değiştirilerek yerine eşitlikçi yaklaşımların yerleştirilmesi gerçekçi bir yaklaşım değildir. Ancak sorunların ve çözümlerin kökeninde toplumsal dinamiklerin bulunduğu, değişimin bir süreç olduğu, değişim yaratabilmek için bir noktadan başlamak gerekliliği de alınacak önlem ve önerilerin ilk aşaması olarak düşünülebilir.

Araştırmadan çıkan yukarıdaki sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Toplumsal cinsiyet ile ilgili düzenlenecek sempozyum ve panellerde konunun öğrenciler tarafından tartışılması ve toplum tarafından biçimlendirilmiş geleneksel görüşlerinin farkına varmalarının sağlanması
- Konuya ilişkin düzenlenen akran eğitimleri ile üniversite öğrencilerinin farklı üniversite ve kurumlarda bu bilgilerini aktarmalarının desteklenmesi
- Yurtdışındaki üniversitelerde olduğu gibi toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik klüplerin ya da öğrenci topluluklarının kurulması ve bu tür etkinliklere erkek öğrencilerin katılımının desteklenmesi
- Üniversite gençliğinin toplumsal cinsiyet bakış açılarını daha geniş çapta belirlemek ve bölgesel farklılıkları ortaya çıkarmak amacı ile araştırmaların yapılması.

Teşekkür

Bu araştırmanın gerçekleşmesi için destek veren Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (HÜKSAM) Yönetim Kurulu üyelerine teşekkür ederiz.

Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., Eroğlu, K., (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 6:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Kaynaklar

- Akın, A., Demirel, S., 2003. Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki 25(4):73–83.
- Ankara Tabip Odası. 2003. Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu Sonuç Bildirgesi. 09 Ağustos 2008, <http://www.huksam.hacettepe.edu.tr>.
- Aşılı, G., 2001. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ve ego durumları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atlı, A.K., Özvarış, Ş.B., 1998. Çalışma yaşamı ve kadın. Sağlık ve Toplum 3–4, 73–78.
- Attanapola, C.T. 2003. Changing gender roles and health impacts among female workers in export-processing industries in Sri Lanka. *Social and Medicine*. 1–12.
- Basow, S.A., 1992. Gender stereotypes and roles (3rd ed.). California: Brooks/Cole Publishing Company Pacific Grove, pp. 32–58.
- Bhasin, K., 2003. Toplumsal cinsiyet "bize yüklenen roller". Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları. İstanbul: Kuşak Ofset Birinci Basım, s.1-5.
- Cindoğlu, D., 1993. Bekaretin yeniden üretiminde modern Türk tıbbi, bekaret muayeneleri ve bekareti onarma müdahalelerine sosyolojik bir yaklaşım. 1. Ulusal Sosyoloji Kongresi 3–5 Kasım 1993. İzmir.
- Çelebi, N., 1997. Turizm sektöründeki küçük işyeri örgütlerinde kadın girişimciler. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları. Ankara, s. 24-26.
- Demirel, S., 2007. Toplumsal cinsiyet. L. Taşkın, (Ed.), Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği (8. baskı) içinde (s. 29–34). Ankara: Sistem Ofset Matbaacılık.
- Dermen, Ç., 2004. Erkeklik, ataerkillik ve iktidar ilişkileri. 30 Kasım 2008, <http://www.huksam.hacettepe.edu.tr>.
- Dilbaz, N., 1992. Üniversite öğrencilerinin cinsellikle ilgili tutumları. Ankara Tıp Dergisi 14(1): 17–24.
- Dökmen, Y.Z., 1996. Bem'in toplumsal cinsiyet şeması kuramı. Türk Psikoloji Bülteni 2(5): 42–44.
- Dökmen, Y.Z., 2004. Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Fidan, D., 2005. Bekaret muayenesi uygulaması. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 430–433.
- Gönüllü, M., İçli, G., 2001. Çalışma yaşamında kadınlar: aile ve ev ilişkileri. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 25(1): 81–100.
- Gümüsoğlu, F., 2004. Ders kitaplarındaki cinsiyetçiliğin seksen yıllık serüveni. 30 Kasım 2008, <http://www.huksam.hacettepe.edu.tr>.
- Gürsoy, E., 2004. Kızlık zarı muayenesi/bekaret denetimi. 6 Aralık 2008, www.huksam.hacettepe.edu.tr.

Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., Eroğlu, K., (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 6:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

- Güvenç, G., 1996. Kız ve erkek üniversite öğrencilerinin aile içi etkileşime ilişkin algıları ile toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumları. *3P Dergisi* 4(1): 34–40.
- Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi. 2003. Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, s. 5–16.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2003. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003. Ankara.
- İnanç, N., 2003. Toplumsal cinsiyet. 3. Uluslararası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresi 20–23 Nisan 2003. Sheraton Hotel, Ankara.
- Kardam, F., 2004. Namus gerekçesiyle öldürülme ya da kendi canına kıyma: Kadın cinselliği üzerinde baskılar benzer koşullarda farklı sonuçlanır mı? 30 Kasım 2008, <http://www.huksam.hacettepe.edu.tr>.
- Keith, B., Jacqueline, S., 2002. Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's Great Britain. *Sex Roles* 46(7/8): 239–244.
- Kimberly, A., Mahaffy, K., 2002. The gendering of adolescents' childbearing and educational plans: reciprocal effects and the influence of social context. *Sex Roles* 46(11/12): 403–417.
- Kottak, P.G., 2002. İnsan çeşitliliğine bir bakış. S. Altuntek, B. Aydın, D. Erdal, (Ed.), *Antropoloji içinde* (s. 442–463). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Kömürcü, N., 1992. Ebe ve hemşirelerin cinselliğe ve bu konudaki danışmanlık rollerine ilişkin tutumları. 3. Ulusal Hemşirelik Kongresi 22–26 Haziran 1992. Sivas.
- Öztürk, E., 1998. Üniversite öğrencilerinde aşk ve cinsellik. 7. Anadolu Psikiyatri Günleri Kongresi Haziran 1998. Malatya.
- Rittersberger-Tılıç, H., 1997. Aile içi şiddet: bir sosyolojik yaklaşım. 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı 19–21 Kasım 1997. Ankara.
- Rosenkrantz, P., Vogel, S., Bee, H., Broverman, I., Broverman, D.M., 1986. Sex roles stereotypes and self concepts in college students. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 32(3): 287–295.
- Staggenborg, S., 1998. *Gender, family and social movements*. California: Pine Forge Press, p.1–3.
- Şenel-Akgün, S., 1993. Cinsiyet rolüne ilişkin kalıpyargılara uygun davranıp davranmamının çekiciliğe etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- T.C. Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü. 2004. İşte Türkiye: Kadın ve toplum. 09 Ekim 2008, <http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/kitaplar/isteturkiye>.
- T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. 12 Ocak 2009, <http://www.die.gov.tr>.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. 2001. Pekin+5 Siyasi Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi (Türkçe, İngilizce) Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu. Ankara: Cem Web Ofset, s. 153-159.

Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., Eroğlu, K., (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 6:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. 1996. Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık: Türkiye’de Eğitim Sektörü Örneđi. Ankara: Cem Web Ofset, s. 13-22.

Trommsdorff, G., Iwawaki, S., 1989. Student’s perceptions of socialisation and gender role in Japan and Germany. *International Journal of Behavioral Development* 12(4): 485–493.

Vefikuluçay, D., Demirel, S., Taşkın, L., Eroğlu, K., 2007. Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 14(2): 12–27.

World Health Organization. 1998. Gender and health, Technical paper. Switzerland, pp. 5-20.

Yangın, H.B., 2004. Gebelikte cinsel davranışların belirlenmesi. Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.